

15.3.2023

Stanovisko k návrhu opatrení na zníženie verejného dlhu

Vláda Slovenskej republiky v reakcii na prekročenie druhej hranice dlhovej brzdy predložila 14.3. 2023 do Národnej rady SR materiál s názvom Zdôvodnenie výšky verejného dlhu SR a návrh opatrení na jeho zníženie (ďalej návrh opatrení). Predloženie návrhu opatrení nariaďuje Ústavný zákon o rozpočtovej zodpovednosti v čl. 5 ods. (4), kde definuje povinnosti pri prekročení jednotlivých sankčných pásiem dlhovej brzdy. Pre rok 2021 bola hodnota druhého sankčného pásma dlhovej brzdy, z ktorého vyplýva **povinnosť predložiť návrh opatrení do NR SR**, stanovená na úroveň 49 % HDP.

Verejný dlh Slovenskej republiky dosiahol v roku 2021 úroveň 62,2 % HDP, čo výrazne presahuje nielen druhú hranicu dlhovej brzdy, ale aj jej najvyššiu hranicu (56 % HDP). Výšku dlhu zverejnil Eurostat 22. apríla 2022.

Podľa hodnotenia RRZ obsahuje návrh iba minimálne množstvo konkrétnych opatrení na zníženie dlhu pre roky 2024-2025. Konkrétne obsahuje opatrenia s potenciálom zlepšiť deficit verejných financií v rozsahu desiatín percenta HDP, kým podľa RRZ sú na stabilizáciu verejného dlhu potrebné v dlhodobom horizonte konsolidačné opatrenia viac ako 5 % HDP. Pre reálne naplnenie účelu ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti je potrebné, aby vláda predložila návrhy opatrení v dostatočnom rozsahu. Ako konštatovala RRZ už pri hodnotení návrhu rozpočtu pre roky 2023 – 2025, **chýba tak dôveryhodná konsolidačná stratégia pre pokrízové obdobie od roku 2024.**

RRZ tiež konštatuje, že predloženie materiálu až začiatkom roka 2023 s tým, že parlament o ňom rokuje až v marci roku 2023, teda takmer rok po notifikácii Eurostatu, navyše bez potrebného rozsahu opatrení, je neodôvodnené oneskorenie.

Iba formálne plnenie ustanovení ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti, bez ich vecného naplnenia, povedie k zhoršovaniu stability verejných financií (a teda schopnosti štátu poskytovať svojim občanom prisľúbené verejné služby), zhoršeniu postavenia Slovenska na medzinárodných finančných trhoch, zvýši náklady budúcej konsolidácie a v neposlednom rade ide o nenaplnenie požiadavky ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti

Formalistický prístup pri plnení požiadaviek prvého a druhého sankčného pásma bol predmetom kritiky RRZ opakovane a dlhodobo aj v minulosti. Rada pre rozpočtovú zodpovednosť pripomína, že Ústava SR deklaruje v čl. 55a, že „Slovenská republika chráni dlhodobú udržateľnosť svojho hospodárenia“. Aktuálny stav verejných financií po koronakríze a energokríze, najmä výška a vývoj verejného dlhu a vysoké riziko dlhodobej udržateľnosti, vyžadujú zmenu prístupu k riadeniu verejných financií, vrátane **dôslednej aplikácie výdavkových limitov**. To by znamenalo opatrenia v hodnote **356 mil. eur v roku 2024 a 926 mil. eur v roku 2025.**

RRZ navrhuje zosúladiť sankcie dlhovej brzdy s nedávno prijatými výdavkovými limitmi. Napriek tomu, že návrh novelizácie ústavného zákona bol do NR SR predložený už pred dvoma rokmi, doteraz nebol schválený.

Kontakt: media@rrz.sk